

NεεMI

Sa ko kpī su Nεεmin tirerun gari bōnu ko ita.

Gbiikaa, Yerusalemun gbāraru bana. Babilonin sina bokowa u Nεεmi gōra u ka sōmbu te kpara. U maa gāa dabinu sōnwa sāraru swaa sōo ka maa ben tiin wāasinaan swaa sōo.

Yiruse, Esidarasi u tōmbu Yinni Gusunōn wooda garia, ma tōn be kpuro ba ben toranu wa, ma ba nin suuru bikia ba ka Gusunō arukawani kraa bōkuu.

Itase, ya sun sōmō ma Nεεmi u sāa kpara Yudaba sōo. Ye ya sāa gāa girinu win wāaru sōo, yera u tii Gusunō wē mam mam. Wiya u ra Gusunō kanε saa kpuro.

Tire ten kpunaa

1. Ba Yerusalemun gbāraru bana, wiru 1n di sere wiru 7.
2. Ba Yinni Gusunōn woodaba gara ma ba ka nūn arukawani kraa bōkuu, wiru 8n di sere wiru 10.
3. Ye Nεεmi u kuan sukum, wiru 11n di sere wiru 13.

Nεεmi u Yerusalemun labaari nua

¹ Gari yi Nεεmi Hakalian bii u yoru, yi wee. U nεε, Aatasēsin bandun wōo yēnduse sōo, gen suru nōōba nneese sōōra ne Nεεmi na wāa wuu bōkō ge ba mō Susiō. ² Yera nen mero bisi turo wi ba mō Hanani u tunuma saa Yudan tem di ka tōmbu gabu ma na bu Yuu be ba n yoru mwεera ka Yerusalemun labaari bikia. ³ Ma ba man wisa ba nεε, be ba n yoru mwεera mi, ba wāa Yudaō yāa bakaru ka seku

bakaru sɔɔ. Ma Yerusalemun gbāranu nu kurunu mɔ ma nin gamboba ba dɔɔ mwaakira.

Nεemi

u kanaru mɔ Yuuban sɔ

⁴Sanam mε nε Nεemi na labaari ye nua, na sinawa ka swīi. Na wāa nuku sankiraru sɔɔ sɔɔ dabinu. Ma na nɔɔ bɔkua na Wɔrukoo kanam wɔri. Na nūn sɔɔwa na nεε, ⁵Yinni, wunε wi a wāa wɔllo, a kpā. A dam kpuro mɔ. A ra wunen arukawani yibie be ba nun mεm nɔɔwammεn mi, kpa a be ba nun kī wɔnwɔndu kua. ⁶A man mεεrima. A swaa dakio ye na nun kanamɔ nε wunen sɔm kowo. Sɔɔ sɔɔ ka wɔkuru na nun kanamɔ bεsε Isireliban sɔ, bεsε wunen sɔm kowobu. Na nun kanamɔ a sun bεsεn durum wɔko. Geema, nε ka nεn yεnugibu sa torawa, ⁷ye sa ñ ka wunen woodaba ka wunen gere ka wunen yiirebu mεm nɔɔwε ye a Mɔwisi wunen sɔm kowo wē. ⁸A yaayo ye a Mɔwisi sɔɔwa u sun sɔ. A nεε, sà kun nun mεm nɔɔwε, kaa sun yarinasia sa n wāa bwesenu kpuron suunu sɔɔ. ⁹Adama amεn biru, sà n gɔru gɔsia sa wurama wunen mi, ma sa wunen woodaba mεm nɔɔwa, kaa sun kasum da baa sà n toman na, kpa a ka sun wurama tem mε a gɔsa sɔɔ mi a nεε, kaa n wāa. ¹⁰Yinni Gusunɔ, sa sɔawa wunen tɔmbu ka maa wunen sɔm kowobu. Bεsεra a yakia ka wunen dam bakam. ¹¹Yinni Gusunɔ, a suuru koowo. A nεn kanaru nɔɔwɔ ka maa be ba nun naanε sɔa ba kī bu nun bεεrε wē. A de nεn sanum mu dora sina bokon mi, kpa u ka man nɔnu geu mεeri.

N deema saa ye sɔɔ, na sɔawa sina bokon sɔm kowo wi u ra nūn tam dokeye nɔraɔ.

Aatasεsi u wura

*Nεεmi u gσsira Yerusalemuo***2**

¹ Ye Aatasεsi u kua wδδ yendu bandu sσσ, wδσn suru gbiikoon tδru garu, u sδ u dimσ, ma na tam sua na nδn wε. Adama saa ye sσσ, na nuki sankire too. Na nδ nuki sankirare nge mε. ² Yera sina boko u man bikia u nεε, amσna nεn wuswaa ya ka burisine mε. Na barσwa? Nuku sankira nirà na mσ mε.

Yera na nanda too. ³ Adama ka mε, na kpīa na nδn sδσwa na nεε, yinni, wunεn wāaru tu daka da. Na nδ kpε na kun nuki sankire. Domi wuu gèn mi ba nεn sikadoba sika ga kua bansu. Ma gen gbārarun gamboba ba dδσ mwaaakira.

⁴ Sina boko u man bikia u nεε, mba na kī u man kua.

Yera na yande Wσrukoo kana. ⁵ Ma na nδn wisa na nεε, yinni, à n ka man nσnu geu mεεra, a de n wura Yudaban temσ wuu gèn mi ba nεn sikadoba sika kpa n gu bani n seeya.

⁶ N deema sina boko ka win kurσwa ba sδ dσma te. Yera u maa man bikia u nεε, sδσ nyewa kon ko mi. Saa yerà kon wurama.

Ma na nδn sδσwa saa ye kon wurama. Ma u wura n da. ⁷ Yen biru, na nεε, sina boko, na nun kanamσ, a man tireru wεeyσ tem yεro be ba wāa Efaratin sδσ duu yeru gian sδ bu ka man deri n turi Yudaσ.

⁸ Meya na maa kī a man tireru garu wε Asafun sδ wi u sāa sina bokon dāa kδso kpa u man dāa kē n ka dii te ta wāa sāa yerun bσkuσn gamboba ko ka wuu gen gbārarun gamboba ka sere diru mi nεn tii ko na n wāa.

Yera sina boko u man tire ni kpuro wε. Domi Gusunσ u wāa ka nε. ⁹ Ma u tabu sinambu ka

maasɔbu gɔsa bu ka man yɔsiri. Yera na seewa na da na tem yɛro be deema be ba wɔa sɔɔ duu yeru gia mi. Ma na bu sina bokon tire ni wɛ. ¹⁰ Sanam mε Sambala wi u sɔa Horoni ka win sɔm kowo Tobiya wi u sɔa Amɔni ba nua ma na wee n ka Isireliba gea kua, yera ben nuki sankira too.

Nεemi u mεirimɔ

mi gbārara sankira

¹¹ Sanam mε nε Nεemi na tunuma Yerusalemuɔ, na sinawa gina sɔɔ ita. ¹² Na n̄ goo sɔɔwa ye Gusunu n̄n Yinni u man sɔɔwa n ko Yerusalemun sɔ. Yen biru, na seewa wɔkuru ka tɔmbu gabu. Na n̄ yaa saberu garu sue ma n̄ kun mɔ keteku ge na sɔni. ¹³ Wɔku suunu sɔɔ, na yara saa kɔnnɔ ge ga wɔa wɔwa gian di na da bwiaɔ ye ba m̄ Yaa gɔba ka maa sere kɔnnɔwɔ mi ba ra kubanu yari. Ma na Yerusalemun gbāra te mεera mεera, na wa ta kurunu mɔ. Ma ten gamboba ba d̄ɔ mwaakira. ¹⁴ Ma na da kɔnnɔ ge ga wɔa bwia ye ba gban bɔkuɔ ka sere sina bokon bwiaɔ. Adama ayeru garu sari mi n̄n keteku ga koo ka sara. ¹⁵ Ma na kpa ka Sedoronin wɔwa gia na ka gbāra te mεeri mεirimɔ sere na ka tunuma kɔnnɔ ge ga wɔa wɔwa giaɔ m̄n di na raa ka yara.

¹⁶ Saa ye sɔɔ, wuun siri kowobu ba n̄ yɛ mi na da ka ye na m̄. Domi na n̄ Yuu goo gāanu sɔɔwa baa ka yāku kowobu ka wuun bukurobu ka sere tem m̄n kparobu. ¹⁷ Adama ye na wurama na bu sɔɔwa na nεε, bεen tii i wa nge mε Yerusalemu ya sɔa. Wee ya bansu kua. Ma yen gbāraran gamboba ba d̄ɔ mwaakira. Yen sɔ, su yen gbāra te seeya kpa sa kun maa wɔa sekuru sɔɔ.

18 Ma na bu sǎwa nge mē Gusunǎ nen Yinni u man kǎsu ka ye sina boko Aatasesi u man kua. Yera be kpuro ba yande nǎgiru sua ba nēē, su se su gbāra te bani.

Ma ba dam kēena ka gari yi. 19 Adama Sambala wi u sǎa Horoni ka win sǎm kowo Tobiya wi u sǎa Amǎni ka Gesemu wi u sǎa Daarubu ba yen labaari nua. Yera ba sun yaakoru torua. Ma ba sun bikia ka gendu mba sa mǎ mi. Sa kasuwa su sina boko seesi?

20 Ma na bu wisa na nēē, Yinni wi u wǎa wǎllǎ wiya u koo sun nasara wē. Bese win sǎm kowobu sa ko sewa su wuu ge bani. Adama bēē, i ñ baa mǎ ge sǎǎ, i ñ maa gǎanu mǎ i gere mi. I ñ ko mam bweseru garu deri tēn sǎ ba koo bēē yaaya.

Yuuba ba Yerusalemun

gbārarun bana seewa

3

1 Yera yǎku kowo tǎnwero Eliasibu u seewa ka yǎku kowo be ba tie, ba kǎnnǎ ge ba mǎ Yǎanun gani seeya. Ma ba yi sǎrasia ba yi nenem ka yǎku yǎki. Yen biruwa ba yen gamboba doke. Saa min di, ba maa gbāraru sǎnwa Mēan kǎsu yerun di sere n ka girari kǎsu yee te ba mǎ Hananēeliǎ. Ma ba maa ten tii sǎrasia. 2 Yera Yerikogibu ka Sakuri Iimirin bii ba sǎmburu kua Eliasibun bǎkuǎ. 3 Senaagibu ba bu somi ba ka kǎnnǎ ge ba mǎ Swēē bana. Ba gen kadiriba kua ka gen kǎkǎrǎba. Ma ba ye kpuro doke gambo ye sǎǎ. 4 Ben bǎkuǎ Mēremǎtu, Urin bii, Hakǎtun debubu, u maa somi sǎmbu te sǎǎ. Ben bǎkuǎ maa Mēsulamun, Berekian bii, Mēsēabelin debubu u maa somi sǎmbu te sǎǎ. Ben bǎkuǎ,

Sadaku, Baanan bii u maa somi sambu te sɔɔ. ⁵ Ben bɔkuɔ, Tekoagibu ba maa na bu ka somi sambu te sɔɔ. Adama ben wirugiba yina bu sambu ten kparobu wiru kp̄iia.

⁶ Yoyada Paseakin bii ka Mesulamu Besodian bii ba kɔnnɔ ge ba mɔ Yesana sɔnwa ba bana. Ba gen kadiriba kua ka gen kɔkɔrɔba ka sere maa gen s̄etii. ⁷ Be ba maa samburu kua ben bɔkuɔ be wee, Melatia Gabaonigii ka Yadoni Meronɔtugii ka Gabaonigibu ka Misipagibu. Beya ba bana n ka girari tem ȳeron dirɔ wi Babilonin sina boko u yi mi. ⁸ Ben bɔkuɔ be ba maa somi wee, Usieli, Harayan bii wi u s̄aa wuran sɔm kowobun turo ka Hanania wi u s̄aa turare kowobun turo. Ba ben samburu kua ba ka da sere mi Yerusalemun gb̄araru ta yasum sosi. ⁹ Ben bɔkuɔ Refaya, Hurin bii wi u s̄aa Yerusalemun bee tian kparo u maa somi sambu te sɔɔ. ¹⁰ Benin bɔkuɔ maa, Yedaya, Harumafun bii u gb̄araru sɔnwa u bana te ta w̄aa win yenun dee deeru. Yen biru Hatusi, Hasanian bii u bana u sw̄eesi. ¹¹ Maakiya, Harimun bii ka Hasubu, Pasati Mɔabun bii ba maa gb̄ara ten gam sɔnwa ka k̄ɔsu yee te ba mɔ P̄ɛn d̄ɔ s̄ru yeru. ¹² Benin bɔkuɔ Salumu, Halosesin bii wi u Yerusalemun w̄ɔɔ beri tia kpare u maa somi ka win bii w̄andiaba. ¹³ Hanuni ka Sanɔagibu ba kɔnnɔ ge ga w̄aa w̄wa gia sɔnwa ba gu bana ba gen kadiriba ka gen kɔkɔrɔba ka gen s̄etii doke. Mi ba bana mi, n kuawa gɔm soonu n̄rɔbu (1.000) ba ka girari kɔnnɔ ḡen min di ba ra kubanu yari. ¹⁴ Maakiya Rekabun bii wi u s̄aa B̄eti Hakerɛmun beran tem ȳero u kɔnnɔ ḡen min di ba ra kubanu yari sɔnwa. Ma u gen kadiriba kua u doke ka gen kɔkɔrɔba ka

sere maa gen s̄retii.

¹⁵ Saluni, Kolohose Hoseen bii, Misipan tem ȳero u k̄onn̄ ḡèn mi gia bwia w̄āa s̄nwa u gen kadiriba kua ka gen k̄k̄ar̄ba ka gen s̄retii. Yen biru u Siloen ȳerun gana bana u ka na sere sina bokon saadīn ganan b̄kūo ka ȳotia ye ba kua ba ra ka de sina boko Dafidin wuu gia. ¹⁶ Win b̄kūo Neemi Asibukun bii, wi u B̄eti Surin bee tia kpare u gb̄araru s̄nwa u ka da sere Dafidi ka wigibun siku yero ka mi ba bwii gba ka sere mi tabu dur̄bun dira w̄āa. ¹⁷ Win b̄kūo Lefiban bweseru ta maa bana saa min di. Wi u s̄āa ben wirugii wiya Rehumu, Banin bii. Yen biru Hasabia wi u s̄āa Keilan bee tian kparo u maa s̄nwa ye ya w̄āa win bera gia. ¹⁸ Ben b̄kūo win m̄ero bisibu ba maa sua min di. Wi u bu kpare wiya Bafai, Henadadin bii. Wiya u maa Keilan bera ye ya tie kpare. ¹⁹ Ben b̄kūo Esee, Yosuen bii, Misipan sun̄o u maa sua min di u ka da sere mi ba ra tabu ȳānu bere gb̄ararun goo ḡmkir̄o. ²⁰ Win b̄kūo Baruku, Sabain bii u maa sua min di u bana saa goo ḡmkii ten min di n ka girari ȳāku kowo t̄nwer̄o Eliasibun dii k̄onn̄w̄o. U s̄ombu te kua ka k̄iru. ²¹ Saa min di, M̄erem̄tu, Urin bii, Hak̄atun debubuwa u maa bana saa Eliasibun dirun k̄onn̄n̄ di sere ka dii ten bera gīo.

²² Win b̄kūo ȳāku kowo be ba w̄āa Yerusalemun baru kpaan̄o ba maa begia bana. ²³ Ben b̄kūo B̄enyam̄e ka Hasubu ba maa s̄nwa ba bana ben dian dee deeru. Ma Asaria Maaseyan bii, Ananian debubu u maa bana win dirun b̄kūo. ²⁴ Ben b̄kūo Binui, Henadadin bii u maa bana saa Asarian dirun di sere ka gb̄ara ten goo ḡmkir̄o. ²⁵ Pala, Usain biiwa u maa s̄nwa goo ḡmkii ten dee deerun di

n ka da wuu k̄sobun dirɔ te ta sina kpaaru m̄era piris̄m dirun b̄akuɔ. Min diya Pedaya, Parēsin bii u maa s̄nwa. ²⁶ Netini be ba w̄a gungunɔ ba maa s̄nwa ba bana ba ka da k̄nnɔwɔ ge ga w̄a nim gia s̄ɔ yari yeru gia wuu k̄sobun dirun dee deeru. ²⁷ Ben b̄akuɔ Tekoagibu ba maa s̄nwa ba bana wuu k̄sobun dii bakarun dee deerun di n ka da gana ye ya w̄a gungurɔ.

²⁸ K̄nnɔ ḡen min di dumi ra ka du, ȳaku kowo ben baawurewa u mi s̄nwa u bana win dirun dee deeru. ²⁹ Ben b̄akuɔ Sad̄ku, Imerin bii u s̄nwa u bana win dirun dee deeru. Ma Semaya, Sekanian bii wi u s̄a k̄nnɔ ge ga w̄a s̄ɔ yari yeru gian k̄so u maa s̄nwa u bana. ³⁰ Win b̄akuɔ Hanania, Selemian bii ka Hanuni, Salafun bii n̄ɔba tiase be, ba maa seewa ba gb̄ara ten gam s̄nwa. Ma Mesulamu, Berekian bii u maa s̄nwa win dirun dee deeru. ³¹ Win b̄akuɔ Maakiya wuran s̄m kowobun turo u maa s̄nwa u ka da Netiniba ka tenkuban yenus̄ Mifukadin k̄nnɔn dee deeru sere ka dii t̄era ye ya w̄a gb̄ararun goo ḡmkirɔ. ³² Wuram s̄m kowo be, ka tenku be, ba maa s̄nwa dii t̄era yen min di sere n ka da k̄nnɔwɔ ge ba m̄ Ȳāanu.

Yiberɛba

ba k̄i bu s̄mbu te ȳrasia

³³ Sanam m̄ Sambala ka wigibu ba nua ma b̄ese Yuuba sa gb̄ara te banimɔ, yera ba m̄ru seewa ka dam. ³⁴ Ma ba sun yaakoru m̄ Samarin tabu kowobun wuswaaɔ ba m̄, mba Yuu w̄n̄w̄ndo beni ba m̄. Sa ko bu deriwa bu ben s̄mbu te ko? Sa ko bu deriwa bu Gusunɔ ben Yinni ȳakuru kua? Sa ko wura bu s̄mbu te wiru go? Sa ko wurawa

bu maa ban si seeya sìn kpenu dǎo mwaaakira kpuro mi?

³⁵ Tobiya wi u sǎa Amōni u wǎa win bōkuo. Ma u nεε, bana yeren bwesera ba mǎ mε. Gana ye dεmaku gǎ n yōōwa ya koo wōruma mi?

³⁶ Yera nε Nεemi na nōōgiru sua na nεε, Gusunō besen Yinni, a swaa dakio a nō nge mε besen yiberεba ba sun yaakorū mǎ. A de ben yaako ten are yi wōri ben wiru wǎllō. A de bu ben yǎnu gura bu bu yoru mwεeri bu ka da tem tukumō. ³⁷ A ku bu ben durum wōka, domi ba sun wōnwa gbāra te sa banimōn sō.

³⁸ Nge mεya sa ka gbāra te kpuro bana sere ten gunum bōnun saka. Be ba sōmbu te kua, ba tu kuawa ka nuku tia.

4

¹ Sanam mε Sambala ka Tobiya ka Daarububa ka Amōniba ka Asidōdugibu ba nua ma Yerusalemun gbāra ten sōmbura sīimō, ba maa ten kuu dabinu kōrumō, yera ba mōru besira too. ² Ma ba nōō tia kua bu ka Yerusalemu wōri kpa bu yen tōmbu burisina.

³ Yera sa Gusunō besen Yinni kana ma sa gbāra te kōsu sōō sōō ka wōkuru. Sa yiberε be mara. ⁴ Adama Yudaba ba gerumō ba mǎ,

gbāra ten wōrumaan tem kusanu nu kpǎ sere besen sōm kowoba wasira ka nin gurabu. Sa ñ kpε su tu bani.

⁵ Ma besen yiberεba ba tamaa sa ñ ben baaru nōōmōwa, sa ñ maa bu wasi sere dōma te ba koo sun wōri bu go kpa bu besen sōmbu te yōrasia.

*Nεemi u tōn be ba sōmburu mǎ
tabu yǎnu wε*

6 Yuu be ba wãa besen yiberɛban suunu sɔɔ ba na ba sun sɔɔwa nɔn dabinu kari ye ya wee saa yiberɛ ben min di ka sere min di ba koo sun wɔrima. 7 Yen sɔna na tɔmbu tabu yãnu wɛ ben baawure ka win takobi ka win yaasa ka win tendu. Ma na bu yi yi bwese kera ka bwese kera gb̄ararun biruɔ mi ba n̄ gina banɛ. 8 Ma na seewa na bukurobu ka siri kowobu ka tɔn be ba tie sɔɔwa na nɛɛ, i ku ben berum ko. I yaayo ma Yinni Gusunɔ u kpã. Wiya ba koo nasia. I tabu koowo bɛɛn mero bisibun sã ka bɛɛn bibun sã ka bɛɛn kurɔbun sã ka sere bɛɛn yenusun sã.

9 Yen biru, besen yiberɛba ba nua ma ba sun sɔɔwa ye ba m̄ kpuro. Gusunɔ u maa ben himbaba kam koosia. Ma baawure u wura mi u raɔ sɔmburu m̄. 10 Saa dɔma ten di, nɛn sɔm kowobun sukum mu ra n sɔmburu m̄wa kpa be ba tie ba n yaasi ka tɛɛnu ka tɛnnu beki kpa ba n yabe tarakpenu doke. Kpa besen wirugibu ba n sun dam kɛmɔ. 11 Be ba maa gb̄ara te banimɔ ka be ba kpenu guramɔ, ba ra n nɔm teuɔ tabu yãnu neniwa kpa ba n ka teu sɔmburu m̄. 12 Ben baawure u ra n win takobi s̄arusiewa pɔraɔ. Wi u ra kɔba so, wiya u ra n man sw̄i. 13 Ma na bukurobu ka siri kowobu ka sere tɔn be ba tie mi sɔɔwa na nɛɛ, besen sɔmbu te, ta kpã. Wee sa yarinɛ baama kpuro. Goo kun ka goo turuku gb̄ara ten sɔmburu sɔɔ. 14 Yen sã, i n kɔban sw̄i nua, i mennama nɛn mi bera gee i yen sw̄i yi nua. Gusunɔ besen Yinni u koo sun sanna.

15 Nge mɛya sa ka sɔmbu te m̄. Besen sukum mu yaasi neni saa bururun di sere ka wɔkurɔ. 16 Na maa wure na bu sɔɔwa na nɛɛ, baawure u kpunɔ Yerusalemun nukurɔ ka win sɔm kowobu kpa su dom se wɔkuru sa n yiberɛba mara. Kpa su

somburu ko sɔɔ sɔɔ. ¹⁷ Ma nε Nεemi ka nen mero bisibu ka nen sɔm kowobu ka nen kɔsobu be ba man swīi, bεε kpuro sa n̄ bεsɛn yānu potira. Ma baawure u win tabu yānu ka win nim neni.

Nεemi u taki kpeesia

5

¹ Sɔɔ teeru, Yuuban tɔn durɔbu ka ben tɔn kurɔbu ba ka begibu gabu mɔru mɔ. ² Gaba gerumɔ ba mɔ, bεε ka bεsɛn bibu, sa dabi. Yen sɔ, sa alikaman bukata mɔ ye sa ko di sa n̄ ka wāa. ³ Gaba maa gerumɔ ba mɔ, sa bεsɛn gbea ka bεsɛn resɛm gbaanu ka mam bεsɛn dia tɔruba yiimɔ su ka alikama wa gɔɔrun saa. ⁴ Gaba maa gerumɔ ba mɔ sa gobi bɔkurawa bεsɛn gbean dīanu sɔɔ su ka wa su Babilonin sina bokon wɔɔ gobi kɔsia. ⁵ Adama bεε kpuro sa sāawa bwese teeru. Bεsɛn bibu ka ben bibu tia yera. Adama ba sun tilasi mɔ su ka bεsɛn bibu yoru kpɛε. Bεsɛn bii wɔndia dabiru ta mam wāa yoo te sɔɔ kɔ. Sa n̄ maa kpɛ su gāanu ko domi wee ba bεsɛn gbea ka bεsɛn resɛm gbaanu tɔruba mwa.

⁶ Sanam mε na ye kpuro nua, ka tɔn ben weewee ni ba mɔ, yera mɔru man mwa gem gem. ⁷ Ma na gɔru doke n̄ bukuro be, ka siri kowo be gerusi. Ma na be kpuro sokusia ba menna. Na bu bikia na nεε, amɔna i ka bεen mero bisibu gāanu bɔkuramɔ i nim dokemɔ. ⁸ Ma na bu sɔɔwa na nεε, sa bεen mero bisi be ba tii tɔn tukobu dɔre yakia ka dam mε sa mɔ. Yera bεen tii i maa bu dɔramɔ bεen tii tiine sɔɔ?

Ma ba mari ba n̄ maa gāanu wisa. ⁹ Na maa wure na nεε, ye i mɔ mi, ya n̄ wā. Ya weenε i n̄ Gusunɔ nasie, kpa bwese tukunu nu ku sun wɔmε. ¹⁰ Nen

tii ka nēn tundo bisibu ka nēn sām kowobu sa tən be gobi ka alikama bākura. Adama su bu ye kpuro deria. ¹¹ N n mēn na, i doo saa gisən di i ben gbea ka ben resem gbaanu ka ben dia ye i təruba mwa wesia. Kpa i maa are yin tii bu wesia yi i bu mwaari gobi yi i bu bākura sōō ka alikama sōō ka tam sōō ka sere maa gum sōō.

¹² Ma ba man wisa ba nēē, sa ko ye wesia. Sa n̄ maa bu gāanu mwaarimō. Sa ko kowa nge mē a gerua.

N deema na yāku kowobu sokusia. Ben wuswaaara ba nōō mwēē ni kua ka bōri. ¹³ Yen biru na nēn yaberu nēnua na kpara ma na nēē, wi u kun win nōō mwēēru yibie, Gusunō u yēro kparo nge mēsum kpa u yēro yara win yenun di. Ū de yēron dukia yu doona kpa u yōra nām dira.

Ma be kpuro ba wura ba nēē, ami, n yēro koowo mēsum.

Ma be kpuro ba Yinni Gusunō siara. Yen biru ba ben nōō mwēē ni yibia.

¹⁴ Saa sina boko Aatasesin bandun wōō yēndun diya u man kua Yudaban kparo sere n ka girari win bandun wōō tēna ka yiru. N kuawa mi wōō wākura yiru. Saa ye kpuro sōō, nē ka nēn mēro bisibu sa n̄ tem yērorun gāanu mwaare. ¹⁵ Adama n sere tunuma mi, kparo be ba raa wāa mi, ba ra tambu wōō gobi burewa n kpā kpa bu bu dīanu mwaari ka tam ka sere maa sii geesun gobi weeru. Yen biru, ben sām kowobu ba ra n tambu dam dāremōwa. Adama nē, na n̄ kue mē, yēn sōō na Gusunō nasie. ¹⁶ Bēsen tiywa sa sōmburu kua sa ka gbāra te sōnwa. Sa n̄ maa gberu garu dwa bēsen tiin sō. Nēn sām kowobu kpuowa ba ka man sōmbu te kua. ¹⁷ Ka mē, Yuuba ka ben wirugibu be ba ra di nēn yēnuō,

ba sãawa wunaa weeru ka wɔkuru ka sere maa sɔɔ be sa ra wa tem tukum di. ¹⁸ Tɔɔ baatere naa na ra de bu go ka yãanu nɔɔba tia ni nu gea sãa ka sere maa gue. Yen biru sɔɔ wɔkuru ka sɔɔ wɔkura, ba ra ka man tam naawe. Ka me, ye kpuro sɔɔ, na ñ tambu tem yɛrorun gãanu bikiare. Domi ben ye ba mɔ ya kpã kɔ.

¹⁹ Yinni Gusunɔ, a man yaayo ye na tɔn be kuan sɔ, kpa a ka man nɔnu geu mɛɛri.

Yiberɛba ba maa kpam seewa

6

¹ Sambala ka Tobiya ka Gesemu wi u sãa Daarubu ka sere bɛɛn yiberɛ be ba tie ba nua ma sa gbãra te kpuro sɔnwa, ten gambobara ba tie. ² Yera Sambala ka Gesemu ba man gɔria ba nɛɛ, n na su wesianɔ ko Kefirimuɔ Onɔɔn wɔwaɔ. N deema kɔsa tɔn be, ba bwisika bu man kua. ³ Yera na maa bu gɔria na nɛɛ, na sɔmburu mɔ ta kpã, na ñ kpɛ n tu deri n na. Domi nà n tu deri ta koo yɔra.

⁴ Yera ba man gɔria mɛsum sere nɔn nɛɛ. Adama gari tee yiya na ra bu wisi. ⁵ Yera Sambala u maa man win sɔm kowo gɔria nɔn nɔɔbuse. Sɔm kowo wi, u tireru nɛni te ba ñ wukiri. ⁶ Wee ye ya yorua tire te sɔɔ. Ta nɛɛ, Gesemu u nɛɛ, labaari gaa ya nɔɔramɔ bwesenu sɔɔ. Yera wunɛ ka wunɛgibu i be sɔɔru kpa i ka tii yina. Yen sɔna a gbãra te seeyamɔ. Wunɛn tii a kī a be ko ben sina boko. ⁷ A mam be Gusunɔn sɔmɔbu gɔsa be ba koo kpara Yerusalemuɔ ma a kua Yudaban sina boko. Tɛ, a n yɛ ma n ñ tɛɛmɔ sina boko u ka labaari ye nɔ. Yen sɔ, a na su wesiana sannu. ⁸ Ma na Sambala wisa na nɛɛ, weesa a mɔ. Wuna a wunɛn gari sekumɔ. ⁹ Bɛɛn yiberɛ be, ba

kookari kua bu ka sun nandasia. Ba tamaa sa ko mwia kpanawa su sɔmbu te deri.

Tɛ, Yinni Gusunɔ a man dam kɛɛyɔ sɔmbu te sɔɔ.

¹⁰ Yen biru, na wura na Semaya Delayan bii Mehetabelin debubu deema. N deema u raa tii kɛnusi ma u nɛɛ, su da sannu Yinni Gusunɔn sãa yerɔ sere sɔɔwɔ su kuke. Kpa su tii gamboba kɛnusi. Domi yiberɛ be, ba wee bu nɛ, Nēemi go wɔkuru. ¹¹ Ma na nùn wisa na nɛɛ, tɔnu wi sãa nge nɛ u koo maa duka su yiberɛban wuswaaɔ? Nge wara u koo du Yinni Gusunɔn sãa yerɔ u yari wasiru. Na n̄ duɔ mi.

¹² Domi na tuba ma n n̄ Gusunɔ u nùn gɔrima. Adama u win gari geruawa yèn sɔ Sambala ka Tobiya ba nùn gobi kɔsia u ka ye ko. ¹³ Tɔn be, ba tamaa ù n kua mɛ, kon bɛrum ko kpa n win gere swĩ n wɔri durum sɔɔ, kpa bu nɛn yĩsiru sanku n bɛɛɛ bia.

¹⁴ Yinni Gusunɔ, a de a n yaaye ye Tobiya ka Sambala ka Gusunɔn sɔmɔ Nɔadia tɔn kurɔ wi, ba kua ka sere Gusunɔn sɔmɔ be ba tie ba kasu bu man bɛrum tia.

¹⁵ Sa gbãra ten bana kpawa suru wi ba mɔ Elulun sɔɔ yɛnda nɔɔbuse sɔɔ. Sa sɔmbu te kuawa sɔɔ weeraakuru ka yiru. ¹⁶ Sanam mɛ bɛsɛn yiberɛba ka bwese ni nu ka sun sikerɛnɛ ba nua sa gbãra te seeya, yera ba bɛrum soora. Ma sekura bu mwa. Saa ye sɔɔra ba tuba ma Yinni Gusunɔwa u dera sɔmbu te, ta koora.

¹⁷ Sanam mɛ sa bana ye mɔ, Yudan wirugibu gabu ka Tobiya ba ra n tirenu kuanammɛwa kiri kiri.

¹⁸ Domi Yuu dabira ta nɔɔ tia kua ka wi, ka bɔri yèn sɔ u Yuu wi ba mɔ Sekania, Aran biin bii wɔndia sue kurɔ. Mɛya maa Tobiyɔn bii Yokanani u Yuu wi ba

mò Berekia, Mɛsulamun biin bii wɔndia sue kuro.
 19 Ba ra n mam wi, Tobiyān gea gerumɔwa nɛn
 wuswaaɔ kpa bu da bu nùn nɛn gari swaa gurea.
 Tobiya wi, u ra n man tirenu kuammɛwa u ka man
 nandasia.

Nge mɛ ba koo ka Yerusalemu kɔsu

7

1 Sanam mɛ sa gbāra te bana sa kpa sa ten
 gamboba doke, yera sa be ba ra kɔnnɔsu kɔsu
 doke ben sɔma sɔɔ ka sere maa wom kowobu ka
 Lefi be ba tie. 2 Ma na nɛn mɔɔ Hanani wooda
 wɛ̃ u Yerusalemu kpara, wi ka Hanania, wi u s̃aa
 Yerusalemun gbāra kɔsobun wirugii. Durɔ wi, u
 tɔn be ba tie kere. Domi u s̃aa naanɛgii ma u Gusunɔ
 nasie. 3 Na bu s̃ɔwa na nɛɛ, ba ñ Yerusalemun
 kɔnnɔsu keniamɔ ma n kun mɔ s̃ɔ u yara. Yoka ba
 koo su kenɛwa kɔnnɔ kɔsobu bu sere doona. Yen
 biru, ba koo Yerusalemugibu bikia bu wuu kɔsu,
 ben baawure u n yɔ win dii kɔnnɔwɔ.

Yuu be ba wuru ben temɔ

4 Baa mɛ Yerusalemu ya kp̃a, ya maa yasu, yen
 tɔmbu ba ñ dabi, ba ñ maa dia banɛ. 5 Yera Yinni
 Gusunɔ u doke nɛn g̃ɔruɔ n bukurobu menna ka siri
 kowobu ka wuun tɔmbu n ka bu gari gari. Ma na
 tireru garu wa tè sɔɔ ba tɔmbun ỹisa yorua nge mɛ
 ben baawuren bweserun t̃aka s̃aa. Bera be ba gbia
 ba wurama Babilonin di. Ye na wa ba yorua wee.

6 Tɔn be Babilonin sina boko Nɛbukanesaa u yoru
 mwɛɛra u ka da win mi, ben dabiru ta wurama
 Yerusalemuɔ Yudan temɔ. Ma ben baawure u da
 win wuuɔ. 7 Wee be ba tɔn be kparama. Bera
 Sorobabeli ka Yosue ka Nɛɛmi ka Asaria ka Ramia

ka Nakamani ka Maadose ka Bilisani ka Misipaa ka Bigifai ka Nēhumu ka Baana. Tōn ben geeru ka ben bwese kerin yīsa wee.

⁸ Pareəsin bweseru səə, ba sāawa təmbu nərəbun suba yiru ka wunəbu ka wata ka wəkura yiru (2.172).

⁹ Sefatian bweseru səə, ba sāawa təmbu gooba wunəbu ka wata ka wəkura yiru (372).

¹⁰ Aran bweseru səə ba sāawa təmbu nata ka weeraakuru ka yiru (652).

¹¹ Pakati Məabun bweseru səə, ba sāawa təmbu nərəbun suba yiru ka nene ka wəkura nəəbu ka ita (2.818). Ba sāawa Yosue ka Yoabun sikadominu.

¹² Elamun bweseru səə, ba sāawa təmbu nərəbu ka goobu ka weeraakuru ka nne (1.254).

¹³ Satun bweseru səə ba sāawa təmbu nene ka weeru ka nəəbu (845).

¹⁴ Sakain bweseru səə, ba sāawa təmbu nata ka wunəbu ka wata (760).

¹⁵ Binuin bweseru səə, ba sāawa təmbu nata ka weeru ka nəəba ita (648).

¹⁶ Bebain bweseru səə, ba sāawa təmbu nata ka yenda nəəbu ka ita (628).

¹⁷ Asigadin bweseru səə, ba sāawa təmbu nərəbun suba yiru ka gooba wunəbu ka yenda yiru (2.322).

¹⁸ Adonikamun bweseru səə, ba sāawa təmbu nata ka wata ka nəəba yiru (667).

¹⁹ Bigifain bweseru səə, ba sāawa təmbu nərəbun suba yiru ka wata ka nəəba yiru (2.067).

²⁰ Adinin bweseru səə, ba sāawa təmbu nata ka weeraakuru ka nəəbu (655).

²¹ Atēen bweseru səə, be ba sāa Esekiasin yenugibu ba sāawa təmbu wunəbu yiru sari.

- 22 Hasumun bweseru sɔɔ, ba sãawa tɔmbu gooba wunɔbu ka yenda nɔɔbu ka ita (328).
- 23 Besain bweseru sɔɔ, ba sãawa tɔmbu gooba wunɔbu ka yenda nne (324).
- 24 Harifun bweseru sɔɔ, ba sãawa tɔmbu wunɔbu ka wɔkura yiru (112).
- 25 Gabaonigibu ba sãawa tɔmbu wene ka wɔkura nɔɔbu (95).
- 26 Betelehemugibu ka Netofagibu ba sãawa tɔmbu wunaa wene ka nɔɔba ita (188).
- 27 Anatɔtugibu ba sãawa tɔmbu wunaa teeru ka nɔɔba ita (128).
- 28 Beti Asimafetigibu ba sãawa tɔmbu weeru ka yiru (42).
- 29 Kiriati Yarimu ka Kefiragibu ka Beerɔtugibu ba sãawa tɔmbu nata ka wunaa weeru ka ita (743).
- 30 Ramagibu ka Gebagibu ba sãa tɔmbu nata ka yenda tia (621).
- 31 Mikimasigibu ba sãawa tɔmbu wunaa teeru ka yiru (122).
- 32 Beteligibu ka Ayigibu ba kua tɔmbu wunaa teeru ka ita (123).
- 33 Nebo yeɔnɔgibu ba sãawa tɔmbu weeraakuru ka yiru (52).
- 34 Elamu wiɔnɔn yenugibu ba sãawa tɔmbu nɔrɔbu ka goobu ka weeraakuru ka nne (1.254).
- 35 Harimun yenugibu ba sãawa tɔmbu gooba wunɔbu ka yendu (320).
- 36 Yerikogibu ba sãawa tɔmbu gooba wunɔbu ka weeru ka nɔɔbu (345).
- 37 Lodugibu ka Hadidigibu ka Onɔɔgibu ba sãawa tɔmbu nata ka wunaa teeru ka tia (721).

³⁸ Senaagibu ba s̄awa t̄ambu n̄ar̄obun suba ita ka n̄en̄e ka wunaa teeru ka w̄okuru (3.930).

³⁹ Wee t̄an be ba w̄aa ȳaku kowobun bweseru s̄o. Yosuen bweseru s̄o, Yedayan ȳenugibu ba s̄awa n̄en̄e ka wunaa wata ka w̄okura ita (973)

⁴⁰ Im̄erin ȳenugibu ba s̄awa t̄ambu n̄ar̄obu ka weeraakuru ka yiru (1.052).

⁴¹ Pasurin ȳenugibu ba s̄awa t̄ambu n̄ar̄obu ka goobu ka weeru ka n̄ōba yiru (1.247).

⁴² Harimun ȳenugibu ba s̄awa t̄ambu n̄ar̄obu ka w̄okura n̄ōbu ka yiru (1.017).

⁴³ Lefiban wuuru s̄o, be ba s̄a Yosue ka Kadimiēlin bweseru, Hodifan sikadominu, ba s̄awa t̄ambu wata ka w̄okura n̄n̄e (74).

⁴⁴ Asafun ȳenugii be ba ra womu ko s̄a yer̄o, ba s̄awa t̄ambu wunaa weeru ka n̄ōba ita (148).

⁴⁵ Be ba s̄a gb̄ararun k̄onn̄o k̄sobu ba ka s̄a Salumun ȳenugibu ka Ateeba ka Talum̄ōba ka Akububa ka Hatitaba ka sere Sobaiba ba s̄awa t̄ambu wunaa weeru yiru sari (138).

⁴⁶ Netiniban bweseru s̄o, be ba ra s̄a yerun s̄omburu ko ben sikadobara Siha ka Hasufa ka Tab̄ātu ⁴⁷ ka Ker̄osi ka Sia ka Padoni ⁴⁸ ka Lebana ka Hagaba ka Salumai ⁴⁹ ka Hananu ka Gideli ka Gasaari ⁵⁰ ka Reaya ka Resini ka N̄ekoda ⁵¹ ka Gasamu ka Usa ka Paseaki ⁵² ka Besai ka Mehunimu ka N̄efisimu ⁵³ ka Bakibuki ka Hakufa ka Haahuru ⁵⁴ ka Basiliti ka Mehida ka Haasa ⁵⁵ ka Baak̄osi ka Siser̄a ka Tamaki ⁵⁶ ka Netisa ka Hatifa.

⁵⁷ Be ba s̄a Salom̄ōn s̄om kowobun bibun sikadoba, bera Sotai ka Sofereti ka Perida ⁵⁸ ka Yaala ka Daakoni ka Gideli ⁵⁹ ka Sefatia ka Hatili ka Pokereti Hasebaimu ka Am̄o.

⁶⁰ Netini be, ka Salom̄ōn s̄om kowobun bii be, be kpuro ba kuawa mi t̄ambu gooba wun̄obu ka w̄en̄e

ka wākura yiru (392).

⁶¹ Be ba yoru wōma saa Tēli Melakin di ka Tēli Hasaan di ka Kerubu Adonin di ka Imērin di ba ñ kpīa ba ben tondon yenu gie, ba ñ maa kpīa ba ben bweserun tōka wunanε bu ka sōsi ma ben tii ba sāawa Isireliba. ⁶² Ben wirugiba Delaya ka Tobiya ka Nēkoda. Be kpuro ba sāawa tambu nata ka weeru ka yiru (642).

⁶³ Yāku kowobu sō, gaba maa wāa be ba ñ kpīa ba ben bweserun tōka wunanε. Bera Hobayan bibun bweseru ka Hakotugiru ka Baasilaiqiru. Ba bwese te soka Baasilai yèn sō ben sikado u Baasilai Galadigiin bii wāndia sua kurō. ⁶⁴ Bera ba ben bweserun tōka kasu ba bia. Ma ba bu yara yāku sōmburun di. ⁶⁵ Ma tem mēn kparo u bu sōwa u nεε, ma n kun mō yāku kowo goo u kpīa u bikiaru kua ka urimu ka tumimu ben goo kun yāku dīanu dimō.

⁶⁶ Tōn be kpuron geeru ta sāawa tambu nōrōbun suba weeru ka yiru ka gooba wunōbu ka wata (42.360) ⁶⁷ ben sōm kowobu baasi. Ben sōm kowo ben geeru wee, tambu nōrōbun suba nōōba yiru ka gooba wunōbu ka tēna ka nōōba yiru (7.337). Be sō, wom kowobu goobu ka weeru ka nōōbu (245) ba wāa tōn durōbu ka tōn kurōbu. Ben dumin geera sāawa nata ka wunaa teeru ka wākura nōōbu ka tia (736) ka sere birakōsu goobu ka weeru ka nōōbu (245) * ⁶⁸ ka yooyoosu nεεru ka tēna ka nōōbu (435) ka sere ketekunu nōrōbun suba nōōba tia ka nata ka wunaa teeru (6.720). ⁶⁹ Yenu yērobu dabina ba kēnu kua bana yen sō. Wee ye tem mēn kparo u maa

* **7:67** (245) - Esidasasin tireru sō, 2:66, ba nεε, ba dumi 736 ka birakōsu 245 mō. Adama Nēemin tireru sō, ba ñ ye yorua.

wē bana yen sō. U wuran gobi nārābu (1.000) wē ka gbēnu weeraakuru ni ba koo ka yaa yem yēka ka yāku kowobun takoba nεera wunābu ka tena (530).

⁷⁰ Yenu yēro ben kēε ni ba kua nu sāawa wuran gobi nārābun suba yendu (20.000) ka sii geesu kilo nārābu ka wunābu (1.100). ⁷¹ Tān be ba tie ba maa wuran gobi nārābun suba yendu (20.000) wē ka sii geesu kilo nārābu (1.000) ka sere yāku kowobun takoba wata ka nāba yiru.

⁷² Yāku kowobu ka Lefiba ka gbāra kōnnō kōsobu ka wom kowobu ka Nεtiniba ka sere Isireli be ba tie ben baawure u wurawa win wuuō.

Esidarasi u woodan tireru gara

batuma sō

Wōn suru nāba yirusen tōō gbiikuru sō, Isireliba kpuro ba wāa ben wusō.

8

¹⁻² Suru nāba yirusen tōō gbiikii te sō, yera Isireliba kpuro ba nōō tia kua ba menna Yerusalemō gbārarun kōnnōwō ge ba sokumō Nim kōnnō. Ma ba Esidarasi wi u sāa wooda yēro kana u ka tireru na mi ba wooda yorua ye Yinni Gusunō u Mōwisi wē be, Isireliban sō. Ma Esidarasi u ka tire te na tōn ben wuswaaō tōn kurābu ka tōn durābu ka bibu be ba koo kpī bu tubu ye ba gerumō gesi.

³ Ma u bu tire te gariamme saa bururun di sere ka sōō wii wāllō batuma ye ya wāa kōnnōwō ge ba sokumō Nim kōnnō. Ma be kpuro ba nūn swaa daki.

⁴ N deema ba turaru garu kua ka dāa. Miya Esidarasi u yōōwa u yōra u ka tire te garimō. Ma gabu ba yō win nām geuō. Bera Matitia ka Sema ka Anaya ka Uri ka Hilikiya ka Maseya. Gaba maa wāa

win nɔm dwarɔ, bera Pedaya ka Mikaeli ka Maakiya ka Hasumu ka Hasabadana ka Sakari ka Mesulamu. ⁵ Tɔmbu kpuro ba nùn waamɔ. Domi u yɔwa u bu gunum kere. Sanam me u tire te wukia tɔn ben nɔni biru, yera ba seewa ba yɔra. ⁶ Yera u Gusunɔ Yinni boko siara. Ma be kpuro ba nɔma yiiya ba neɛ, ami, ami! Ma ba kpuna temɔ ba Gusunɔ sɔwa. ⁷ Ye ba seewa tem di, saa yera Lefi beni, Yosue ka Bani ka Serebia ka Yamini ka Akubu ka Sabetai ka Hodiya ka Maseya ka Kelita ka Asaria ka Yosabadi ka Hananu ka Pelaya, ba bu wooda ye tubusiamɔ. ⁸ Lefi be, ba wooda ye garimɔwa sɔa sɔa ma ba ye tubusiamɔ nge me ya koo ka tɔmbu yeeri.

⁹ Sanam me tɔn be, ba tire ten gari nɔmɔ, ba sumɔwa. Adama Neemi ben kparɔ ka Esidarasi wi u sɔa yɔku kowo ka wooda yɛro ka Lefi be ba wooda ye tubusiamɔ mi, ba bu sɔɔwa ba neɛ, sa tɔɔ teni yiwa su ka Gusunɔ besen Yinni sɔ. Yen sɔ, i ku nuki sankira i n sumɔ.

¹⁰ I gɔsiro besen yenusɔ kpa i dɔa geenu di kpa i tam durom nɔ. Kpa i ka be ba n dɔanu sɔru kue beseginu bɔnu ko. Domi sa tɔɔ teni yiwa su ka besen Yinni sɔ. I ku nuki sankira. Nuku doo bi Yinni Gusunɔ u koo bes wɛ bu koo bes dam kɛ.

¹¹ Lefi be, ba maa bu nukuru yemiasia ba neɛ, i sinɔ sɛɛ. Sa tɔɔ teni yiwa su ka Yinni Gusunɔ sɔ. I ku nuki sankira.

¹² Saa yera be kpuro ba gɔsira ba da ben yenusɔ ba di ba nɔra, ba ka be ba n dɔanu mɔ beginu bɔnu kua. Ma ba nuku doo bakabu kua. Domi tire te ba gara mi, ten gari bu yeeri.

Kunun tɔɔ bakaru

13 Yen sisiru, yenu yērobu kpuro ka yāku kowobu ka Lefiba ba menna Esidasasin mi, wi u sāa wooda yēro u ka bu wooda ye tubusia. 14 Yera ba wa wooda yen gaa sɔɔ ye Yinni Gusunɔ u Mɔwisi wē mi, ya nεε, Isireliba ba ko n da n wāawa kunu sɔɔ bā n Kunun t̄ɔɔ bakaru m̄ suru nɔɔba yiruse sɔɔ. 15 Kpa bu kpara wuu baagere kpuro sɔɔ ka Yerusalemuɔ bu nεε, t̄ambu bu doo guunɔ bu olifi ye ba duura ka ye ba ñ duuren wurusu kasuma ka dāa wuru bakasu ka sere maa kpakpa wurusu bu ka kunu ko nge mε ya yorua wooda ye sɔɔ.

16 Yera t̄an be, ba da ba dāa wuru si kasuma ba ka kuu ni gira, gabu ben dii t̄εeran w̄ollɔ, gabu ben yenu yaaraɔ, gabu Yinni Gusunɔn sāa yerun yaaraɔ, gabu k̄onnɔwɔ ge ba ra soku Nim k̄onnɔ, gabu maa k̄onnɔwɔ ge ba m̄ Efaraimu. 17 T̄an be ba w̄oma yorun di mi kpuro, ba kunu girawa. Ma ba sina mi. Yen d̄ama te, ba nuku doo bakabu kua. Domi Isireliba ba ñ t̄ɔɔ baka te koore nge mε, saa m̄in di Yosue Nunin bii u gu. 18 Ba ra wooda yen wiru garu gariwa t̄ɔɔ baka ten t̄ɔɔ baatere sere ta ka kpa. Ba tu diwa s̄ɔɔ nɔɔba yiru. Nɔɔba itase ma ba menna siki siki ba ka tu wiru go nge mε wooda ya gerua.

Isireliba

ba ben durum tuuba kua

9

1 Suru nɔɔba yiruse, yen s̄ɔɔ yenda nnεse s̄ɔɔra Isireliba kpuro ba menna bu ka nɔɔ b̄ake. Ma ba saaki deewa ba tii tua wisi wirɔ nuku sankirarun s̄ɔ. 2 Be ba sāa Yuuba gesi, ba tii w̄ia t̄an tukobun su-unu s̄ɔɔn di ba na ba ben durum ka ben sikadobagia tuuba kua. 3 Yen biru, ba bu Yinni Gusunɔn gari

garia kɔba itan saka ba yɔ̄ ba swaa daki. Ma ba yiira wi, ben Yinnin wuswaaɔ̄ ba suuru kana sere kɔba ita maa.

⁴ Yera Yosue ka Bani ka Kadimieli ka Sebania ka Buni ka Serebia ka Bani goo ka Kenani ba yɔ̄wa tura ten mi. Ma ba nɔ̄giri sua Gusunɔ̄ ben Yinnin mi gia ba somiru kana. ⁵ Yera Lefi beni, Yosue ka Kadimieli ka Bani ka Asabinia ka Serebia ka Hodiya ka Sebania ka Petaya ba nεε, i seewo i Gusunɔ̄ bεsεn Yinni siara sere ka baadommaɔ̄. Baawure u nùn siaro win yīsi bεεεgirun sɔ̄, baa mε i ñ gari yē yi i ko i ka nùn siara.

Kana te ba kua

⁶ Ma Isireliba ba kana teni kua ba nεε, Yinni, wunε turowa a sãa Gusunɔ̄. Wuna a wɔ̄llu kua ta kpã. Wuna a maa kperi kua too. Wuna a tem taka kua ka ye ya wãa mε sɔ̄. Wuna a nim wɔ̄ku kua ka ye ya wãa ge sɔ̄. Wuna a hunde koni kpuro wãaru wē. Ma kperi ka suru ka sɔ̄, ye kpuro ya nun bεεεε wēεmɔ̄.

⁷ Yinni Gusunɔ̄, wuna a Aburamu gɔsa. Ma a dera u seewa Urin di, Kaladen temɔ̄. Yen biru, ma a nùn yīsi kpaaru kã Aburahamu.

⁸ A wa ma u sãa naanegii, ma a ka nùn arukawani bɔkua a nεε, kaa nùn tem mε wē mē sɔ̄ Kananiba ka Hεtiba ka Amɔreba ka Feresiba ka Yebusiba ka Girigasiba ba wãa, kpa win bibun bweseru tu sina mi. Meya a maa wunen arukawani ye yibia. Domi a sãawa naanegii.

⁹ Sanam mε bεsεn baababa ba wãa Egibitia,

a ben nōni swāaru wa.

Ba nun somiru kana,

ma a ben wuri nua nim wōku ge ba m̀ Naa yariō.

10 A yē nge me Egibitigibu ba besen baababa dam
dore ka nuku kōsuru.

Ma a sām maamaakiginu kua a ka ben sunō

ka win sina asakpōbu ka win tambu kpuro seesi.

Ma a yīsiru yara sere ka gisōn gisō.

11 A dera nim mu burana besen baaba ben
wuswaa.

Ma ba tōbura tem gbebum sō.

Adama Egibitigii be ba bu naa gire,

a bu sure nim bwerō.

Ma ba numa nge kpee te ba kare nim sō.

12 Sō sō, guru wii wurora a ra ka wunen tōn be
kpare.

Wōkuru maa, kpa ta n ka dō yari bakaru weene,

ta n bu yam bururasie swaa sō.

13 A sarama saa wōllun di,

ma a ka bu gari kua Sinain guurō.

A bu wooda gea ka sōsi geenu wē.

14 A dera wunen sām kowo Mōwisi u bu tō
wērarugiru wē

te ta sāa nenem wunen sō.

Ma a dera u bu wooda ye ya tie sōsi.

15 A bu dīanu wēema saa wōllun di

sanam me gōra bu m̀.

Ma a dera nim mu yara kpee baan di

sanam me nim naru ga bu m̀.

Ma a nee, bu doo bu tem me mwa

mèn nō mwēru a bu kua ka bōri.

16 Adama besen baaba be, ba tii sua ba nun seesi.

Ba n wunen woodaba mem nōwe.

17 Ba swaa taaya

ba wunen sām maamaakigii ni duari

ni a bu kua.

Ma ba nun seesi ba tii kparo kua
bu ka wura mi ba raa yoru di.

Adama ka mε, a n̄ bu deri.

Domi a sāawa Yinni
wi u ra t̄onu suuru kue.

A w̄onw̄ondu ka durom m̄o.

Wunen m̄oru ku ra fuuku se.

Wunen k̄iru ta n̄ kpeem̄o sere ka baadommāo.

¹⁸ Ka mε kpuro, ba tii b̄uu wuraguu kua.

Ma ba n̄ogiru sua ba nεε,

gera ga sāa ben yinni

wi u bu yarama Egibitin di.

Nge m̄eya ba kua ba ka nun w̄onwa.

¹⁹ Adama wunen k̄i bakarun s̄o,

a n̄ bu deri gbabur̄o.

Guru wii wuro te ta bu swaa gbiiye mi,

w̄okuru ka s̄o s̄o, ta n̄ bu deri.

²⁰ Wunen k̄irun saabu,

a bu wunen Hunde w̄ē

ba n̄ ka bwisi m̄o.

Baadomma a ra bu d̄ianu w̄ē

ni ba ra soku manna bu di,

kpa a bu nim w̄ē bu n̄o.

²¹ A bu n̄ori gbabur̄o w̄o weeru,

ba n̄ ḡānu biare,

ben ȳānu kun ḡēkirare,

ben naasu kun m̄asire.

²² A bu bwese tukunu ka nin sinambu n̄omu s̄andia

ka be ba ka bu sikerenen̄ tem.

M̄eya H̄esibonin tem mi Sihoni u bandu dii

ka Basanin tem mi Ogu u bandu dii.

²³ A dera ba bibu mara ba dabia nge kperi.

Ma a dera ba dua Kananin tem̄o

mε a ben baababa n̄o m̄w̄eru kua.

24 Ma ba Kananiba kamia
 ba bu taare ba ben tem mε mwa.
 Ma ba bera min sinambu ka min bwesenu kpuro
 kua nge mε ba kī.

25 Ba wuu gbāraruḡisu mwεεra ka mi tem gem wāa,
 ka yenu si su dukia mɔ, ka dɔkɔba ka resem gbaanu,
 ka olifiba ka dāa dabi dabinu n̄n marum ba ra di.
 Yinni Gusunɔ, wunen kīrun saabuwa
 ba ka di ba deba ba b̄oria.
 Ma ba wāa doo n̄ɔru s̄ɔ.

26 Adama ka mε, ba n̄ nun mem n̄ɔwε.
 Ba nun seesiwa, ba wunen woodaba biru kisi.
 Ma ba wunen s̄m̄ɔbu go go
 be ba bu kirɔ kua bu ka ḡɔru ḡɔsia
 bu ben daa k̄sa deri kpa bu wurama wunen mi.
 Adama ba ben daa k̄sa sosiwa.

27 Saa yera a bu yiberεba n̄mu s̄ndia,
 ma ba bu dam d̄are.
 Adama ben n̄n̄i swāaru s̄ɔ, ba nun n̄ɔgiru sue.
 Ma a ben n̄ɔ nua saa w̄llun di.
 A bu t̄mbu seeya
 bu ka bu w̄ra saa yiberε ben n̄man di
 wunen kīi bakarun s̄.

28 Adama ye ba wāa b̄ori yendu s̄ɔ,
 ba maa w̄ri ben durum s̄ɔ.
 Ma a bu biru kisi,
 a bu yiberεba n̄mu s̄ndia.
 Yera ba maa kpam n̄ɔgiru sua
 ba nun somiru kana.
 Ma a ben n̄ɔ nua w̄llun di,
 a bu w̄ra n̄n dabinu wunen kīrun saabu.

29 Yen biru, a bu kirɔ kua
 bu wunen woodaba mem n̄ɔwa.
 Adama ba tii sua ba n̄ ye mem n̄ɔwε,
 baa mε yera ya ra t̄nu wāaru w̄

wi u ye mēm nōwa.

Ba swaa taayawa ba ye yina mam mam.

³⁰ A ka bu tɛmɔna wōɔ dabinu.

A wunɛn sɔmɔbu wunɛn Hunde wɛ
ba n ka bu kirɔ mɔ.

Adama ba n swaa daki.

Ma a bu bwese tukunu nɔmu bɛria.

³¹ Adama wunɛn kīi bakarun sō,

a n bu go, a n maa bu deri,

domi a sãawa Yinni wɔnwɔndugii ka duromgii.

³² Gusunɔ bɛsɛn Yinni, a kpã, a maa dam mɔ.

Wuna a durom bakam mɔ.

Ma a wunɛn arukawani neni ye a ka sun bɔkua.

A bɛsɛn wahala mɛɛrio ye sa mɔ

bɛsɛ ka bɛsɛn sinambu ka ben sina asakpɔbu

ka wunɛn sɔmɔbu ka bɛsɛn yãku kowobu

saa Asirin sinambun waatin di sere n ka gisɔ girari.

³³ A sãawa naanɛgii.

A maa kuawa dee dee gãa ni nu sun deema sɔɔ.

Adama bɛsɛ, sa kuawa naanɛ sarirugibu.

³⁴ Bɛsɛn sinambu ka ben sina asakpɔbu

ka bɛsɛn yãku kowobu ka bɛsɛn baababa

ba n wunɛn woodaba mēm nōwɛ.

Ba wunɛn kirɔba atafiiru kuawa.

³⁵ Ba n nun sãwa.

Ba n maa ben daa kōsa deri,

baa mɛ a bu tem bakam wɛ mɛ mu gea sãa,

ba kua mɛn sinambu.

Ma a bu nōɔri ba wãa doo nōɔru sɔɔ.

³⁶ Yen sō, bɛsɛ wee sa yoru dimɔ gisɔ

tem mɛ a bu wɛ sɔɔ

bu ka mɛn dīa geenu di.

³⁷ Dīa gee ni, nu kua sinam be ba sun yoru di-
isiamɔginu.

Ba sun mɔ bɛsɛ ka bɛsɛn yaa sabenu.

Ba ka sun m̀ nge mε ba kī besen durum s̄.
Ma sa w̄a nuku sankira bakanu s̄.

Isireliba ba n̄ m̄wεεru kua

bu wooda m̄m n̄wa

10

¹ Yeniba kpuron s̄na besε Isireliba sa n̄ m̄wεεru kua sa yorua. Besen wirugibu ka Lefiba ka ȳaku kowobu ba besen n̄ m̄wεε ten tireru n̄ma dokewa.

² Be ba tire te n̄ma doke, bera besen kparo Nεemi, Hakalian bii, ³ ka Sedesiasi ka Seraya ka Asaria ka Yeremi

⁴ ka Pasuri ka Amaria ka Maakiya ⁵ ka Hatusi ka Sebania ka Maluku ⁶ ka Harimu ka Mεrem̄tu ka Abudiasi ⁷ ka Danieli ka Ginetoni ka Baruku ⁸ ka Mεsulamu ka Abia ka Miyamini ⁹ ka Maasia ka Biligai ka Semaya. Be kpuro ba s̄awa ȳaku kowobu.

¹⁰ Be ba s̄a Lefiba, bera Yosue, Asanian bii ka Binui, Henadadin bii ka Kadimieli ¹¹ ka ben m̄ero bisibu Sebania ka Hodiya ka Kelita ka Pelaya ka Hanani ¹² ka Misee ka Reh̄bu ka Hasabia ¹³ ka Sakuri ka Serebia ka Sebania ¹⁴ ka Hodiya ka Bani ka Beninu.

¹⁵ Be ba maa s̄a wirugibu beya Parēsi ka Pakati M̄abu ka Elamu ka Satu ka Bani ¹⁶ ka Buni ka Asigadi ka Bebai ¹⁷ ka Adoniya ka Bigifai ka Adini ¹⁸ ka Ateε ka Esekiasi ka Asuri ¹⁹ ka Hodiya ka Hasumu ka Besai ²⁰ ka Harifu ka Anat̄tu ka Nebai ²¹ ka Magipiasi ka Mεsulamu ka Hesiri ²² ka Mesesabeli ka Sad̄ku ka Yadua ²³ ka Pelatia ka Hananu ka Anaya ²⁴ ka Hosee ka Hanania ka Hasubu ²⁵ ka Halosesi ka Pilika ka Sobeki ²⁶ ka

Rehumu ka Hasabuna ka Maaseya ²⁷ ka Akiya ka Hananu ka Anani ²⁸ ka Maluku ka Arimu ka Baana.

²⁹ Tɔn be ba tie, yāku kowobu ka Lefiba ka sãa yerun kɔnnɔn kɔsobu ka wom kowobu ka Nɛtiniba ka sere be ba ka tii wurama tɔn tukobun min di ba Yinni Gusunɔn woodaba mɛm nɔɔwɛ ka ben kurɔbu ka bibu, be ba gesi bwisi ka yɛru mɔ, ³⁰ be kpuro ba ka ben mero bisibu nɔɔ tia kua be ba tɔn giroru bo. Ba nɔɔ mwɛɛru kua ka bɔri ba nɛɛ, ba koo Yinni Gusunɔn wooda mɛm nɔɔwa ye u bu wɛ saa Mɔwisin min di kpa ba n ka yi sɔmburu mɔ.

³¹ Ba nɛɛ, ba n̄ maa ben bii wɔndiaba tɔn tukobu wɛɛmɔ bu sua kurɔbu. Mɛya ben aluwaasiba ba n̄ maa tɔn tukobun bii wɔndiaba suamɔ kurɔbu.

³² Mɛya ba n̄ maa gãanu dwemɔ tɔɔ wɛrarugiru ka tɔɔ bakanun saa sɔɔ tɔn tukobu b̄a n ka kiaru na. Ba koo maa tɔmbu yoru kara wɔɔ nɔɔba yiruse sɔɔ kpa ba kun gãanu kɔsie. ³³ Mɛya ba tii wooda yiya bu kɛnu wɛ sii geesun gobi garamu nne wɔɔ ka wɔɔ bu ka Gusunɔ ben Yinnin sãa yerun sɔmburu ko.

³⁴ Kɛɛ ni, nu ko n sãawa ni ba koo ka pɛɛ dwe Yinni Gusunɔn yāku ninin s̄. Niya, yāku d̄ɔɔ mwaararuginu ka yāku ni ba ra ko tɔɔ wɛrarugiru sɔɔ ka yāku ni ba ra ko tɔɔ baatere ka ni ba ra ko suru kpao ù n yara ka yākunu ganu ka sere torarun yākunu. Kɛɛ niya nu koo maa somi bu ka sãa yerun sɔma baayere ko. ³⁵ Yāku kowobu ka Lefiba ka Isireliba bɛsɛ kpurowa sa tɛtɛ toba su ka wa d̄aa ye sa ko n da ka nɛ wɔɔ baagere yākunun s̄ Gusunɔ bɛsɛn Yinnin sãa yerɔ yen saa yà n tunuma. D̄aa yera ba ko n da ka yāku d̄ɔɔ s̄ɔre yāku yeru wɔllɔ nge mɛ ba gerua woodan tireru sɔɔ. ³⁶ Mɛya sa Gusunɔ nɔɔ mwɛɛru kua sa nɛɛ, sa ko n da ka bɛsɛn gberun d̄ia gbiikinu ka bɛsɛn d̄aa marum gbiikum

be ba sɔmburu mɛ yāku yerɔ naawɛ Yinni Gusunɔn sãa yerɔ ³⁷ ka bɛsɛn bii gbiikobu ka sere maa bɛsɛn yaa sabenun bii gbiikinu nge mɛ ba yorua woodan tireru sɔɔ. ³⁸ Mɛya sa ko maa ka bu bɛsɛn som kpam ka bɛsɛn dãa marum gbiikum ka bɛsɛn tam kpam ka bɛsɛn gum kpam naawa. Sa maa nɔɔ mwɛɛru kua sa nɛɛ, sa ko wɔkuru baateren wɔllɔ tia wɛ bɛsɛn gbean dīanu sɔɔ. Lefiban tiiwa ba koo ye mwɛɛri wusu kpuron di tem mɛ sɔɔ sa gbea mɔ. ³⁹ Yāku kowo wi u sãa Aronin bweseru wiya u koo Lefiba yɔsiri sanam mɛ ba koo wɔkuru baateren wɔllɔn tia tia ye mwa. Kpa Lefi ben tii bu maa ka ye ba mwa min wɔkuru baateren wɔllɔn tia tia na Gusunɔ ben Yinnin sãa yerɔ diru mi ba ra arumani bere. ⁴⁰ Isireliba ka Lefiba ba koo ka ben kɛnu nawa mi ba ra yākunun dendi yānu bere Yinni Gusunɔn sãa yerɔ ka sere mi yāku kowobu ka sãa yerun kɔsobu ka wom kowobu ba ra sɔmburu ko. Kɛɛ niya alikama ka tam kpam ka gum.

Nge mɛya sa ñ maa ka Yinni Gusunɔn sãa yeru derimɔ.

Yuu be ba wurama

ba sina Yerusalemuɔ

11

¹ Isireliban wirugiba da ba sina Yerusalemuɔ. Ma ba tɛtɛ toba bu ka tɔn tia tia wuna Isireli be ba tien wɔkuru baateren wɔllɔ. Bera ba koo sina Yerusalemu wuu dɛɛrɔ ge sɔɔ, kpa nɔɔba nɛɛ be ba tie bu da wuu si su tien mi. ² Be ba gɔru doke ka kīru bu ka sina Yerusalemu mi, tɔmba bu domaru kua.

³ Isireliban berin wirugibu ba da ba sina Yerusalemuɔ ma Isireli be ba tie ka yāku kowobu

ka Lefiba ka Netiniba ka sere Salomōn sām kowobun bibu ba da ba sina Yudan temō ben wusō. ⁴⁻⁵ Yudaba ka Benyamēba gaba ba sina Yerusalemuō.

Be ba sāa Yudaba bera Ataya ka Maaseya, Osiasin bii. Ataya u sāawa Sakarin debubu. Win sikadobara Sakari ka Amaria ka Sefatia ka Mahalaleli ka Peresi. Maaseya u maa sāawa Barukun bii. Win sikadobara Kolohose ka Hasaya ka Adaya ka Yoyaribu ka Sakari ka Siloni. ⁶ Peresin sikadominu be ba sina Yerusalemuō ben geera sāawa tōmbu nēru ka wata ka nōba ita (468). Ba sāawa tabu durō wōrugōba.

⁷⁻⁸ Benyamē be ba sina Yerusalemuō, bera Salu ka Gabai ka Salai. Salu u sāawa Mēsulamun bii, Yoedin debubu. Win sikadobara Pedaya ka Kolaya ka Maaseya ka Itieli ka Esai. Be ba sāa Benyamēn bweseru ba ka sina Yerusalemuō ben geera sāawa tōmbu nēnē ka wunaa teeru ka nōba ita (928). ⁹ Yoeli Sikirin biiwa u sāa ben kparo. Ma Yuda Senuan bii u maa sāa ben wirugii yiruse.

¹⁰ Yāku kowo be ba maa sina Yerusalemuō bera Yedaya, Yoyaribun bii ka Yakini, ¹¹⁻¹⁴ ka Seraya, Hilikiyan bii, Mēsulamun debubu, Sadōku ka Mērayōtu ka Akitubu wi u raa sāa yāku kowo tōnweron sikadobu, ka sere tōmbu wēnē ka yēnda yiru (822) be ba ra n sōmburu mō Yinni Gusunōn sāa yerō, ka Adaya Yerohamun bii, Pelatian debubu, Amusi ka Sakari ka Pasuri ka Maakiyan sikadobu, ka sere tōmbu goobu ka weeru ka yiru (242), be kpuro yēnu yērobu, ka Amasai, Asarelin bii, Akusain debubu, Mēsilemōtu ka Imērin sikadobu, ka tabu durō wōrugōba wunaa

teeru ka nɔɔba ita (128). Sabudieli Gedolimun biiwa u sãa ben wirugii.

¹⁵ Lefi be ba maa da Yerusalemuɔ, bera Semaya, Hasubun bii, Asirikamun debubu, Hasabia ka Bunin sikadobu, ¹⁶ ka Sabetai ka Yosabadi be ba sãa sɔmbu te ba ra ko yaaraɔn guro gurobu, ¹⁷ ka Matania, Miseen bii, Sabudin debubu, Asafun sikadobu, wi u ra womu gbi bà n Gusunɔ siaramɔ kanarun saa, ka win wɔnɔ turo Bakibukia wi u ra nùn somi, ka Abuda, Samuan bii, Galalin debubu, Yedutum sikadobu. ¹⁸ Lefi be ba wãa Yerusalemuɔ kpuro ben geera sãawa tɔmbu goobu ka wɛnɛ ka nnɛ (284).

¹⁹ Be ba ra sãa yerun kɔnnɔ kãsu, bera Akubu ka Talumuɔ ka wigibu. Be kpuron geera sãawa wunaa wata ka wɔkura yiru (172).

²⁰ Isireli be ba tie, ka yãku kowobu ka Lefiba ba da ba sinawa Yudan wusu kpuro sɔɔ, ben baawure u wãa win temɔ. ²¹ Netiniba ba da ba sinawa gungunɔ. Ben wirugiba Sisa ka Gisipa.

²² Lefiban wirugii wi u sina Yerusalemuɔ win yĩsira Usi, Banin bii, Hasabian debubu. Win sikadobara Matania ka Misee, Asafun bweseru sɔɔ. Asafun bwese te, ta sãawa te ta ra womu ko Yinni Gusunɔn sãa yerɔ. ²³ Sina boko u wom kowo be wooda yiya ye ba koo swĩi ka sere maa sɔma ye ba ko n da ko tãɔ baatere.

²⁴ Petaya, Mesesabelin bii, Serakin debubu, Yudan sikadobu, wiya u sãa Isireliban sɔmɔ Pɛɛsiban sina bokon mi.

Yuu be ba wãa wuu si su tie sɔɔ

²⁵ Yudaba ba da ba sina wuu sini ka sin baru kpaanu sɔɔ. Wuu siya Kiriati Ariba ka yen baru kpaanu ka Diboni ka yen baru kpaanu ka Yokasɛeli

ka yen baru kpaanu ²⁶ ka Yesua ka Mɔlada ka Bɛti Palɛti ²⁷ ka Hasaa Suali ka Beri Seba ka yen baru kpaanu ²⁸ ka Sikilagi ka Mɛkɔna ka yen baru kpaanu ²⁹ ka Eni Rimɔɔ ka Sorea ka Yaamuti ³⁰ ka Sanɔa ka Adulamu ka yen baru kpaanu ka Lakisi ka yen baru kpaanu ka Aseka ka yen baru kpaanu. Ba sinawa Beri Seban di n ka da Hinɔmun wɔwɔa.

³¹ Bɛnyamɛɛba ba da ba sinawa Geban di n ka da Mikimasiɔ ka Ayaɔ ka Bɛteliɔ ka yen baru kpaanɔ ³² ka Anatɔtuɔ ka Nɔbuɔ ka Hananiaɔ ³³ ka Hasoriɔ ka Ramaɔ ka Gitaimuɔ ³⁴ ka Hadidiɔ ka Seboimuɔ ka Nɛbalatiɔ ³⁵ ka Loduɔ ka Onɔɔ ye ba maa sokumɔ nɔman sɔm kowobun wɔwa.

³⁶ Lefiba sɔɔ, be ba wɔa Yudaɔ, ben gaba seewa ba wura Bɛnyamɛɛban temɔ.

Lefiba ka yɔku kowobun yɔsa

12

¹ Yɔku kowobu ka Lefi be ba Sorobabɛli Salatiɛlin bii ka Yosue swiima ba ka na Yerusalemuɔ, bera Seraya ka Yermi ka Esidarasi ² ka Amaria ka Maluku ka Hatusi ³ ka Sekania ka Rehumu ka Meremɔtu ⁴ ka Ido ka Ginetoɔ ka Abia ⁵ ka Miyamini ka Maadia ka Biliga ⁶ ka Semaya ka Yoyaribu ka Yedaya ⁷ ka Salu ka Amɔku ka Hilikiya ka Yedaya. Bera ba sɔa yɔku kowobu ka be ba bu somimɔn wirugibu Yosuen waati. ⁸ Be ba sɔa Lefiba, bera Yosue ka Binui ka Kadimiɛli ka Serebia ka Yuda ka Matania. Matania wi, ka win tɔmba ba ra siarabun womusu ko. ⁹ Bakibukia ka Uniwa ba ra sɔmburu ko ben mero bisibu Lefi ben bɔkuɔ.

¹⁰ Yosuewa u Yoyakimu mara. Ma Yoyakimu u seewa u Eliasibu mara. Ma Eliasibu u seewa u

Yoyada mara. ¹¹ Yoyada u maa seewa u Yonatam mara. Ma Yonatam u seewa u Yadua mara.

¹² Be ba sãa yãku kowobu Yoyakimun waati ye sɔɔ, ba ka sãa yenu yẽrobu, bera Mɛraya, Serayan bweseru sɔɔ ka Hanania, Yeremin bweseru sɔɔ, ¹³ ka Mɛsulamu, Ɛsidasin bweseru sɔɔ, ka Yokanani, Amarian bweseru sɔɔ, ¹⁴ ka Yonatam, Melukin bweseru sɔɔ, ka Yosɛfu, Sebanian bweseru sɔɔ, ¹⁵ ka Adina, Harimun bweseru sɔɔ, ka Helikai, Mɛrayɔtun bweseru sɔɔ, ¹⁶ ka Sakari, Idon bweseru sɔɔ, ka Mɛsulamu, Ginɛtonin bweseru sɔɔ, ¹⁷ ka Sikiri, Abian bweseru sɔɔ, ka Pilitai, Minyamini ka Mɔadian bweseru sɔɔ, ¹⁸ ka Samua, Biligan bweseru sɔɔ, ka Yonatam, Semayan bweseru sɔɔ, ¹⁹ ka Matinai, Yoyaribun bweseru sɔɔ, ka Usi, Yedayan bweseru sɔɔ, ²⁰ ka Kalai, Salain bweseru sɔɔ, ka Ebɛɛ, Amɔkun bweseru sɔɔ, ²¹ ka Hasabia, Hilikiyan bweseru sɔɔ, ka Nɛtanɛli, Yedayan bweseru sɔɔ.

²² Tɔn bèn waati sɔɔ ba Lefi be ba sãa yenu yẽrobu ka yãku kowobun yĩsa yorua tireru sɔɔ n ka da Darusi Pɛsiban sina bokon bandun waati sɔɔ, bera Eliasibu ka Yoyada ka Yokanani ka Yadua.

²³ Adama ba Lefi be ba sãa yenu yẽrobun yĩsa yorua yerukobun garin tireru sɔɔ sere Yokanani, Eliasibun biin waati sɔɔ tɔna.

²⁴ Lefiban yenu yẽro beni, Hasabia ka Serebia ka Yosue, Kadimiɛlin bii, bera ba ra womusu ko bu ka Gusunɔ siara kpa Lefi be ba tie ba n wuramɔ nge mɛ Dafidi Gusunɔn sɔm kowo u gerua.

²⁵ Be ba maa sãa sãa yerun kɔnnɔn kɔsobu, bera Matania ka Bakibukia ka Abudiasi ka Mɛsulamu ka Talumɔɔ ka Akubu. ²⁶ Be kpurowa ba wãa Yoyakimu, Yosuen bii, Yosadakin debubun waati

sɔɔ. Beya ba maa wāa Neemi wi u sãa kparo ka Esidarasi wi u sãa yãku kowo ka tire yoron waati sɔɔ.

Ba Yerusalemun gbãra ten

wii goberun tɔɔ bakaru di

²⁷ Sanam me ba Yerusalemun gbãra ten wii goberun tɔɔ bakaru dimɔ, ba da ba Lefiba mennama beri berikan di mi ba raa wāa kpa bu ka tɔɔ te di nuku dobu sɔɔ ba n womusu mɔ ba n seketirenu ka mɔrɔkunu ka gɔɔgenu soomɔ. ²⁸⁻²⁹ Wom kowo be ba wāa Yerusalemun baru kpaanɔ ka be ba wāa Netofaɔ ka Beti Giligaliɔ ka Geban baru kpaanɔ ka Asimafetiɔ ba mennama dɔma te, domi wom kowo be, ba tii yenusu kuawa Yerusalemun bɔkuɔ. ³⁰ Yãku kowobu ka Lefiba ba tii deerasia. Ma ba maa tumbu ka kɔnnɔsu ka gbãraru deerasia.

³¹ Ne, Neemi, na dera Yudaban wirugibu ba yɔɔwa gbãraru wɔllɔ ma ba wom kowobu bɔnu kua wuuru yiru. Bɔnu gbiikaa ya sãa ya da nɔm geugia gbãrarun kɔnnɔwɔ ge ba mɔ Kubanu. ³² Ma Hosee ka Yudaban wirugibun bɔnu ba wom kowo be swi biruɔ. ³³ Yen biruwa tɔn beni ba maa swi. Bera, Asaria ka Esidarasi ka Mesulamu ³⁴ ka Yuda ka Benyamɛ ka Semaya ka Yere mi ³⁵ ka yãku kowobun bii be ba kɔbi neni ka Sakari, Yonatam bii, Semayan debubu, Matania ka Misee ka Sakuri ka Asafun sikadobu, ³⁶ ka sere win tumbu Semaya ka Asareli ka Milalai ka Gilalai ka Mai ka Netanɛli ka Yuda ka Hanani. Tɔn be, ba mɔrɔkunu neni ni Dafidi Gusunɔn sɔm kowo u kua. Ma Esidarasi tire yoro u bu swaa gbiie. ³⁷ Ye ba tunuma kɔnnɔwɔ ge ba mɔ Bwia, yera ba da Dafidin wuun yɔɔ yerɔ ma ba yɔɔwa gana yen wɔllɔ ba ka Dafidin sina kpaaru

tuke, ma ba da kǎnnǎwǎ ge ba mǎ Nim, sǎo yari yeru gia.

³⁸ Wom kowobun bǎnu yiruse ya maa sǎa ya da nǎm dwareu gia. Ma ne ka tǎn be ba tie sa bu swǎi biruǎ. Ma sa da ka wuu kǎsu yee te ba mǎ Pǎen dǎo sǎru yerun gǎarǎ sere ka gbǎra te ta yasun bera gia ³⁹ ka kǎnnǎ ge ba mǎ Efaraimuǎ ka kǎnnǎwǎ ge ba sokumuǎ Tǎkǎ sere ka kǎnnǎwǎ ge ba mǎ Swǎe ka wuu kǎsu yee te ba mǎ Hananǎelin bǎkuǎ ka te ba mǎ Mǎan bǎkuǎ sere ka kǎnnǎwǎ ge ba mǎ Yǎanu. ⁴⁰ Ma wom kowo be kpuro ba da ba yǎra Yinni Gusunǎn sǎa yerǎ. Ma nen tii na yǎra mi ka siri kowo be ba man swǎi ⁴¹ ka yǎku kowo beni, Eliakimu ka Maaseya ka Minyamini ka Misee ka Elionai ka Sakari ka Hanania be ba kǎbi soomuǎ kpuro ⁴² ka sere maa Maaseya ka Semaya ka Eleasaa ka Usi ka Yokanani ka Maakiya ka Elamu ka Esee. Ma wom kowobu ba womusu mǎ. Yisirayawa u bu kpare.

⁴³ Yen tǎo te, tǎmba yǎku dabi dabinu kua ma ba nuku dobu kua. Domi Gusunǎ u bu nuku doo bakabu wǎ. Kurǎbu ka bibun tii ba nuku dobu kua ma Yerusalemun di nuku dobu kuuki yi nǎra n toma.

Ye n sǎa yǎku kowobu

ka Lefiban bǎnu

⁴⁴ Yen tǎo te, ba tǎmbu gǎsa bu ka dia kǎsu mi ba ra kǎnu ka dǎa gbiikinu yi ka sere tia tia ye ba ra Yinni Gusunǎ wǎ ben mǎrun wǎkuru baateren wǎllǎ. Ma ba tǎn be yiire bu dǎa ni mwǎeri wusun di ni ba koo yǎku kowobu ka Lefiba wǎ nge me wooda ya gerua. Yudaba ba nuku dobu mǎ yǎn sǎ yǎku kowobu ka Lefiba ba wura ben sǎmburu sǎo, ⁴⁵ ba

Yinni Gusunən s̄a yerun wooda mēm n̄əwammε ba t̄ambu d̄erasiam̄. M̄eya wom kowobu ka s̄a yerun k̄annən k̄s̄obu ba maa wooda ye kpuro mēm n̄əwammε nge mε Dafidi ka win bii Sal̄om̄ə ba gerua. ⁴⁶ Domi yellu Dafidi ka Asafun waati wom kowoba w̄awa be ba ra siarabun womusu ko Yinni Gusunən s̄. ⁴⁷ Sorobabeli ka Nεemin waati s̄ə, Isireliba kpuro ba ra wom kowobu ka s̄a yerun k̄annən k̄s̄obu ka Lefiba ben d̄ianu w̄ēwa t̄ə baatere. Kpa Lefi be, bu maa Aronin bibun bweseru w̄ē ye ya s̄a begia.

Nεemi u ḡaa dabinu k̄sa

13

¹ Saa ye s̄ə, ba gara woodan tire te M̄owisi u yorua s̄ə Isireliba kpuron wuswaaə ma ba deema ba yorua ba n̄ε, n̄ n̄ koor̄ə Am̄oniba ka M̄abuba ba n̄ w̄a Gusunən t̄ambu Isireliban suunu s̄ə. ² Domi M̄abu be, ka Am̄oni be, ba n̄ Isireliba senn̄ə de ka d̄ianu ka nim. Yen biru, ba maa Balamu sokusia u Isireliba b̄rusi kpa bu n̄n̄ ḡobi k̄sia. Adama Gusun̄ə b̄s̄en Yinni u b̄ri yi ḡsia domaru. ³ Sanam mε ba woodan tire ten gari nua, yera be, Isireliba ba s̄əbu kpuro wuna ben suunu s̄ən di.

⁴ N̄ deema ba raa ȳaku kowo Eliasibu ḡsa u ka Gusun̄ə b̄s̄en Yinnin s̄a yerun dia ye ba ḡari ḡarin s̄omburu ko. Eliasibu wi, u s̄awa Tobiyān dusi. ⁵ Yera u n̄n̄ dii bakaru ḡsia mi ba ra raa k̄enu yi ka turare ka s̄a yerun dendi ȳanu ka ȳaku kowobun d̄ia ni ba ra bu w̄ē ka alikaman b̄nu tia ye ba mwa w̄okuru baateren w̄all̄ə ka tam k̄pam̄gia ka gum̄gia ka d̄ia ni ba ra Lefiba ka wom kowobu ka k̄annən k̄s̄obu w̄ē.

⁶ Ne, Neemi na ñ wãa Yerusalemuɔ sanam me ye kpuro ya koorã. Domi saa ye sɔɔ, na gɔsirawa Babilonin sina boko Aatasɛsin mi. N deema saa ye, win bandun wɔɔ tɛna ka yiruse sɔɔra mi. ⁷ Wɔɔ gen kpeeru sɔɔ, sina boko u wura n gɔsirama Yerusalemuɔ. Ye na tunuma, yera na wa kɔsa ye Eliasibu u kua ye u ka Tobiya diru wɛ Yinni Gusunɔn sãa yerun yaaraɔ. ⁸ Ma na wa ya ñ wã. Ma na Tobiyã yãnu kpuro gura na yari tɔwɔ. ⁹ Ma na dera ba dii te dɛɛrasia. Ma ba Yinni Gusunɔn sãa yerun dendi yãa ni kpuro wesia mi ka kɛɛ ni ka turare ye ba ra dɔɔ doke.

¹⁰ Na maa nua ma ba ku ra Lefiba ben bɔnu wɛ. Ma Lefi be, ka wom kowo be ba koo sãaru ko mi, ba sɔmburu deri, ben baawure u da u wãa win temɔ. ¹¹ Ma na siri kowobu taarɛ wɛ na nɛɛ, mban sɔna ba dera ba Yinni Gusunɔn sãa yee te deri. Ma na wure na Lefiba ka wom kowo be menna, ma na bu wesia ben sɔma sɔɔ. ¹² Yera Yudaba ba ka ben alikaman bɔnu na ye ba wuna wɔkuru baateren wɔllɔ ka tamgia ka gumgia. ¹³ Ma na dii tɛn mi ba ra dĩa ni doke yãku kowo Selemia ka tire yoro Sadɔku ka Pedaya, Lefiban turo nɔmu sɔndia. Ma na bu Hananu, Sakurin bii, Matanian debubu nɔmu sɔndia u bu somi. Domi ba sãa naanɛgibu. Beya ba ko n da begibu dĩa ni bɔnu kue.

¹⁴ Gusunɔ nɛn Yinni, a de a n man yaaye nɛn ye na kua kpuron sɔ. A ku sɔmbu te duari te na kua ka naanɛ wunɛn sãa yee te ka ten woodaban sɔ.

¹⁵ Yen waati ye sɔɔ, na tɔmbu wa Yudan temɔ ba resɛm gamamɔ tɔɔ wɛrarugiru sɔɔ, ma gaba doo bɔkunu duusiamɔ ma gaba ketɛkunu tam sɔbimɔ ka resɛm ka dãa marum me ba mɔ figie ka maa sɔmunu

ganu ba ka naamə Yerusalemuə. Ma na bu kirə kua bu ku gāanu dərə tō te. ¹⁶ Tirigii be ba maa wāa mi, ba ra ka swēε ka kia dabinu ne bu Yudaba ka Yerusalemuḡibu dərə sanam wēragim sō. ¹⁷ Ma na Yudan wirugibu taare wē. Na bu bikia na neε, mban sōna ba kōsa m̀ ba tō wērarugiru disi dokemə. ¹⁸ Nge meya besen sikadoba ba raa kua. Ma Gusunə u sun wahala dabinu surema wuu ge sō. Yera ba kī bu maa win mərə seeya bu tō wērarugii te disi doke?

¹⁹ Ma na yiire bu Yerusalemun kənnəsu kenε sanam me sō u dua tō wērarugiru tu sere tore kpa bu ku su kenia ma n kun mə tō wērarugiru ta kpa. Ma na nen səm kowobu gabu yi yi kənnə sin mi bu ku ka de səmunu ganu nu du tō wērarugii te sō. ²⁰ Yera kia bwese bwesekan dərəbu ba kpuna wuun biruə nge nən yiru. ²¹ Ma na bu kirə kua na neε, mban sōna ba kpuna wuun təwə gbārarun biruə. Na maa bu sōwa na neε, b̀ n maa yen bweseru kua, kon bu nəma doke.

Saa yen dəma ten di, ba n maa naare tō wērarugiru sō. ²² Ma na Lefiba sōwa na neε, bu tii dεerasio kpa bu na bu Yerusalemun kənnəsu kōsu bu ka tō wērarugii te yi Yinni Gusunən s̄.

Yinni Gusunə, yeniban s̄, a de a n man yaaye. Kpa a man kōsu wunen durom bakam s̄.

²³ Waati ye sō, na Yuuba wa ba kurəbu sua Asidəduba ka Məabuba ka Aməniban min di. ²⁴ Ma ben bibu gabu ba Asidəduḡibun barum gerumə. Ba n Yudan barum yē. Tən tuko baruma ba gerumə. ²⁵ Na bu taare wē, ma na bu bōrusi. Na ben gabu so, ma na gabun seri wukura. Ma na neε, bu bōruo Yinni Gusunən wuswaə bu neε, ba n maa

ben bii wəndiaba tən tukobu kēmə bu sua kurəbu. Ba n̄ maa derimə ben aluwaaasiba bu tən tukobun bii wəndiaba sua kurəbu. ²⁶ Domi yera Salomə Isireliban sina boko u kua. Sunə goo sari wi u ka n̄n weenε handunia ye sə. Gusunə u n̄n kī. Ma u n̄n kua Isireliba kpuron sunə. Adama ka mε, kurə be ba sāa bwese tukunu ba n̄n sure durum sə. ²⁷ Yen s̄, sa n̄ maa kī su nə bu nεε, bεεya i taarε baka yenin bweseru kua i bwese tukunu sə kurəbu sua, kpa i ko naanε sariba Yinni Gusunən mi.

²⁸ Yoyadan bii turo, Eliasibu wi u sāa yāku kowo tənweron debubu, wiya u sāa Sambala Horonigiin biin durə. Yen s̄na na n̄n gira n̄n min di.

²⁹ Yinni Gusunə, a ku bu duari. Domi ba wunεn sāa yeru disi doke. Ma ba n̄ arukawani yibie ye yāku kowobu ka Lefiba ba ka nun bəkua.

³⁰ Na dera ba gāa tukunu kpuro wuna ben suunu sən di. Ma na yāku kowo be, ka Lefi ben baawure wesia win səmburu sə. Ma na dera ba wooda ye m̄m n̄wə ye ya weenε be, yāku kowobu bu m̄m n̄wə, ³¹ ba maa yāku dāa kasu yen saa sə ma ba ben dīa gbiikinu w̄.

Gusunə n̄n Yinni, a de a n man yaaye yeniban s̄.

Bibeli Gusunɔn Gari
The Holy Bible in the Baatonum language of Benin,
also called the Bariba language

copyright © 2013 SIM

Language: Bariba (Baatonum)

Translation by: SIM International

Bariba, Bibeli Gusunɔn Gari

This translation, published by the UEEB/SIM au Benin, was published in 1996.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM at SIM, BP 15, Parakou, Benin.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-09-10

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
00601790-b883-5da1-83f2-d05a7fa289a8